

Het CDA staat achter u

Verkiezingsprogramma 2015-2019

CDA Zuid-Holland

Het CDA staat achter u

Het CDA is de partij van, door en voor mensen. Wij vertrouwen op de kracht van de samenleving, op de inzet van mensen, maatschappelijke organisaties en bedrijven om daaraan zelf vorm te geven. De overheid moet hen daarin ondersteunen, door ruimte te scheppen, door duidelijke regels en grenzen te stellen waar dat nodig is of door juist een extra steun in de rug te geven waar dat kan.

Wij laten ons in onze politiek leiden door de vier uitgangspunten die voortkomen uit onze christelijke inspiratie: rentmeesterschap, gespreide verantwoordelijkheid, solidariteit en rentmeesterschap. Zij geven richting aan onze opvattingen over de toekomst van Zuid-Holland en de wijze waarop wij daaraan willen werken.

In Zuid-Holland is het druk. Er wonen veel mensen, er wordt ruimte gevraagd voor bedrijvigheid, voedselproductie, ontspanning en natuur. De behoeften veranderen, omdat de wereld verandert, in Zuid-Holland, maar ook daaromheen. Wij moeten blijven zoeken naar de goede antwoorden op maatschappelijke ontwikkelingen. Als CDA Zuid -Holland willen we dat doen samen met onze inwoners, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven.

Sleutelwoorden daarbij zijn ‘verbinden’ en ‘dienstbaar zijn’.

Het CDA wil dat de provincie zich inzet om inwoners, gemeenten, waterschappen, maatschappelijke organisaties en het bedrijfsleven op regionale schaal met elkaar in verbinding te brengen. Inwoners en bedrijven moeten de provincie kunnen uitdagen om met oplossingen te komen en om hen optimaal te ondersteunen bij het realiseren van hun ambities. De provincie moet daarin een zelfbewuste rol vervullen en zich richten op terreinen waar zij een maatschappelijke of economische meerwaarde vervult. Dat is met name, maar niet alleen op terreinen waar de provincie concrete taken vervult en bevoegdheden uitoefent: de ruimtelijke ordening, mobiliteit, groen, water, milieu, regionale economie en cultureel erfgoed.

In dit programma kunt u lezen hoe het CDA daar de komende jaren gestalte aan wil geven.

Met een goed programma en een zeer gemotiveerd en enthousiast team willen we ook de komende jaren een positieve rol blijven spelen in Provinciale Staten. Ik hoop van harte dat wij daarbij op uw steun mogen rekenen.

Adri Bom-Lemstra
CDA Lijsttrekker Provinciale Statenverkiezingen

Inhoudsopgave

Het CDA staat achter u	2
1. De inwoner en de provincie	4
2. De leefbare provincie	7
3. De bedrijvige provincie	9
4. De groene provincie	13
5. De stedelijke provincie	16
6. De waterrijke provincie	18
7. De energierijke provincie	20
8. De bereikbare provincie	22

De inwoner en de provincie

De provincie Zuid-Holland is één van de dichtstbevolkte en meest geïndustrialiseerde gebieden ter wereld en kent een grote diversiteit. Het westen en midden is sterk verstedelijkt en behoort tot de Randstad. Het oostelijk deel kent een meer open landschap en behoort tot het Groene Hart en ook de Zuid-Hollandse Eilanden en de Biesbosch kennen een open landschap. Naast het industrieel havencomplex van Rotterdam en de visserijhavens van Stellendam en Scheveningen kennen we Den Haag als stad van vrede en recht en de 'Glazen stad' van Westland maar ook de historische steden zoals Delft, Dordrecht, Gouda en Leiden naast de nieuwbouwwesteden als Alphen aan den Rijn en Zoetermeer.

Deze diversiteit maakt van Zuid-Holland een sterke en robuuste provincie. Het leidt ertoe dat mensen graag in deze provincie willen wonen en werken. Zuid-Holland levert zo een grote bijdrage aan de positie van Nederland in Europa en in de wereld. Het CDA vindt dat belangrijk. Zuid-Holland en haar inwoners moeten een sterke rol spelen in een wereld waarin beschikbaarheid van voedsel, energie, kennis en geld voortdurend onderhevig is aan ontwikkelingen in politiek, economie en klimaat. Dat komt het voortbestaan van ons welzijn ten goede.

De provincie is onder andere verantwoordelijk voor de inrichting van het landelijk gebied, een bereikbare regio en het regionaal economisch beleid. Hierbij is de provincie steeds meer afhankelijk van de inzet van partners. Dit vraagt om stimuleren in plaats van beperken, een houding van luisteren vóór besluiten en vertrouwen op de inzet van anderen. Het CDA heeft gemerkt dat inwoners, bedrijven en bestuurders deze houding te vaak missen. Hier moet de komende jaren verandering in komen. Detaillistische bemoeizucht en verkokering tussen onderdelen van de provincie moeten verdwijnen, net als de houding van: 'wij zijn er niet van, zoekt u het zelf maar uit'. Het CDA ziet de provincie als partner voor de samenleving. Wanneer maatschappelijke opgaven hierom vragen maakt de provincie gebruik van de mogelijkheden om zo nodig taken op te pakken door de 'open huishouding' van de provincie.

Het provinciaal bestuur is er om de belangen van de inwoners van Zuid-Holland te behartigen en hun welzijn te bevorderen. Zij moet daarvoor de diversiteit van Zuid-Holland optimaal tot zijn recht laten komen. Samenwerken is daarin belangrijk. Volgens het CDA heeft het provinciaal bestuur van Zuid-Holland dan ook de opdracht om de samenwerking tussen de delen van de provincie onderling en de daaraan grenzende gebieden te versterken, de dynamiek te vergroten en verschillende belangen met elkaar te verenigen. Het CDA wil daarbij een betrokken provincie die uitgaat van vertrouwen in anderen.

Het CDA gaat uit van de vitale rol van gemeenten in het openbaar bestuur in de provincie en hun eigen verantwoordelijkheid voor hun democratisch bestuurlijk functioneren. Taken direct gericht op inwoners, maatschappelijke organisaties en bedrijfsleven moeten daarom zoveel mogelijk bij gemeenten worden neergelegd. De provincie geeft gemeenten daarmee ruimte en stimuleert samenwerking tussen gemeenten, zodat zij doeltreffender en/of doelmatiger hun taken kunnen uitvoeren.

1. In de visie van het CDA luistert de provincie naar initiatieven en maatschappelijke vragen van inwoners, belangenorganisaties, bedrijven en medeoverheden voordat beleid geformuleerd wordt. Samenwerking tussen gemeenten, maatschappelijke organisaties, inwoners en ondernemers op de primaire terreinen van de provincie wordt gestimuleerd en gefaciliteerd.
2. In Zuid-Holland gaat het 'Right to Challenge' gelden. Wanneer inwoners of bedrijven gezamenlijk provinciaal beleid beter of anders kunnen organiseren krijgen zij het recht

om de provincie uit te dagen. Het CDA steunt de creatieve initiatieven uit de samenleving die passen bij het gedachtegoed van het CDA. In het provinciale budget wordt ruimte vrijgehouden om in te zetten voor nieuwe initiatieven.

3. De provincie communiceert helder en transparant over de gevolgen van besluitvorming voor inwoners en belangengroepen.
4. Het provinciaal huishoudboekje kent een meerjarig evenwicht door een solide en sober financieel beleid. De opcenten wegenbelasting worden met niet meer dan de inflatie verhoogd.
5. Veranderingen in rol en taken van de provincie moeten leiden tot aanpassing van het ambtelijk apparaat. De provincie verricht haar taken zoveel mogelijk met eigen medewerkers en is terughoudend met de inhuur van externe adviseurs.
6. Mogelijkheden tot bezuinigen, onder meer om ruimte scheppen voor nieuw beleid, liggen wat het CDA betreft in efficiëntere bedrijfsvoering en inkoop, meer vrijheid voor gemeenten, meer ruimte voor vrijwilligersorganisaties en in betere samenwerking met andere overheden.
7. De provincie bevordert de kwaliteit van het lokaal bestuur, onder meer door het faciliteren van periodiek bestuurskrachtonderzoek door gemeenten en ondersteuning van samenwerking tussen gemeenten.

8. Het CDA is alleen voor gemeentelijke herindeling indien gemeenten daar zelf toe besluiten, en in uitzonderlijke gevallen dat zich concrete structurele bestuurlijke of financiële knelpunten voordoen die niet anders dan door herindeling zijn op te lossen.
9. Het Groene Hart omvat ten minste de drie gebiedsdelen rondom Gouda, Alphen en Woerden. Andere gebiedsdelen zoals de Krimpener- en Lopikerwaard kunnen zich op termijn aansluiten. Tezamen vormen de gebiedsdelen een groot deel van de Oostflank van Zuid-Holland en een deel van Noord-Holland en Utrecht. Dit betekent dat het beleid over de provinciegrenzen heen moet gaan en dat de relatie van het Groene Hart ten opzichte van bijvoorbeeld de metropoolregio helder moet zijn. De potentie van het Groene Hart is groot. De komende periode moet laten zien dat de resultaten er naar zijn. De provincie heeft hierin een regisserende en faciliterende rol.
10. De provincie behartigt actief de belangen van Zuid-Hollandse gemeenten en bedrijven in de Europese Unie door het binnenhalen van subsidies en beïnvloeding van Europees beleid.
11. De provincie draagt de jeugdzorgtaken goed over en stimuleert een goede samenwerking tussen gemeenten op het gebied van de decentralisaties. Het CDA wijst een houding van 'wij zijn er niet meer van, zoekt u het zelf maar uit' af en vindt dat de provincie haar verantwoordelijkheid moet nemen om de jeugdzorgtaken bij gemeenten goed te implementeren.

De leefbare provincie

Zuid-Holland is de provincie met de grootste bevolkingsdichtheid van Nederland. De combinaties van stedelijke dichtheid en ruimte en van dynamiek en rust maken Zuid-Holland gewild om in te leven. Goed ruimtelijk beleid blijft noodzakelijk voor een aantrekkelijk vestigingsklimaat en de leefbaarheid. Een leefbare omgeving betekent dat men zich veilig en geborgen voelt in zijn of haar directe woon- en werkomgeving. Een schone leefomgeving, groene buitenruimte, aantrekkelijke woningbouw en voldoende voorzieningen dragen hieraan bij.

Het CDA neemt regionale samenwerking als uitgangspunt voor de rol van de provincie in het ruimtelijk beleid. Op regionaal niveau werken gemeenten samen aan goede afstemming om concurrentie tussen bouwlocaties en scheve verdeling van woningtypen te voorkomen. Het leefbaar houden van plattelandskernen en dorpen vraagt daarbij bijzondere aandacht. In een nieuwe markt waarin kleinschalige initiatieven in de plaats zijn gekomen van grootschalige ontwikkelingsplanologie werken oude procedures niet meer. De provincie moet meer en zo veel mogelijk overlaten aan gemeenten.

Uitnodigingsplanologie waarbij inhoudelijke input vooraf wordt gevraagd, in plaats van toetsing achteraf. Initiatiefnemers weten zo aan de voorkant waar ze rekening mee moeten houden, wat de risico's beheersbaar maakt.

Cultuurhistorische kwaliteiten geven identiteit aan een gebied. Ook culturele voorzieningen en cultureel erfgoed dragen bij aan een aantrekkelijk vestigingsklimaat en de concurrentiekracht. In zowel groei- als krimpgebieden vragen herbestemming en herontwikkeling van karakteristiek erfgoed bijzondere aandacht.

1. Het CDA kiest voor flexibele bestemmingsplannen met ruimte voor ondernemerschap, vooral in het buitengebied, die snel kunnen inspelen op veranderende wensen en behoeften. De gemeentelijke woningbehoefte is een belangrijk uitgangspunt bij de beoordeling van bestemmingsplannen door de provincie.
2. Het CDA vindt het van groot belang dat jongeren- en seniorenhuisvesting hoge prioriteit hebben in lokale en regionale woningbouwplannen. Ook een goed evenwicht tussen huur en koop is nodig. Het CDA ziet graag dat ouderen in hun eigen dorp of stad oud kunnen worden, maar ook dat jongeren in hun eigen omgeving kunnen blijven wonen.
3. Vitale dorpskernen leveren een grote bijdrage aan de leefbaarheid. Het CDA wil ruimte bieden om te bouwen voor de lokale woningbehoefte. Dit draagt ook sterk bij aan een acceptabel en bereikbaar voorzieningenniveau.
4. Het CDA vindt dat voor de bestaande bouw veel meer aandacht moet komen voor hergebruik en herbestemming dan op "sloop en nieuwbouw". Herstructurering heeft de voorkeur boven de bouw van nieuwe, extra woningen. Bouwen binnen dorps- en stadskernen heeft prioriteit, met respect voor cultuurhistorie, groen en water.
5. De stedelijke verdichting in grote steden en rondom stations mag niet ten koste gaan van de leefbaarheid. Er moet voldoende groene buitenruimte beschikbaar zijn waarin mensen zich kunnen ontspannen. Het CDA wil het regionale groen dat onder druk komt te staan door oprukkende verstedelijking, zoals het Midden Delfland gebied, beschermen.

6. Er moet een goede verdeling zijn van sociale woningbouw in, en tussen dorpen en steden om overconcentratie van sociale huurwoningen in de steden tegen te gaan. Wat het CDA betreft krijgen gemeenten in het toewijzingsbeleid van woningen meer mogelijkheden voor doelgroepenbeleid per gemeente.
7. Nieuwe milieubelastende activiteiten worden niet in de buurt van woongebieden toegestaan. Veiligheid- en milieuregels worden streng gehandhaafd.
8. Het CDA is van mening dat naast bestaande erfgoedlijnen• in de toekomst een grotere focus op restauratie in historische steden komt te liggen. Erfgoed en landschap blijven het best behouden wanneer mensen zich er mee verbonden voelen en zich ervoor inzetten. De focus ligt op maatschappelijke initiatieven met een grote participatie van inwoners. Om draagvlak onder inwoners te versterken wordt erfgoed meer toegankelijk en beleefbaar gemaakt .
9. Het CDA wil dat er een visie op kerkgebouwen wordt opgesteld waarin aandacht is voor leegstaande, beeldbepalende kerkgebouwen. Herbesteding voor andere functies zoals zorgvoorzieningen moet hierbij worden gefaciliteerd.
10. Schaalvergroting in de agrarische sector leidt naar verwachting tot grotere leegstand van stallen en boerderijen. Het CDA vindt dat er een passende uitwerking moet komen voor deze leegstand die voorkomt dat nieuwe functies een bedreiging zijn voor de agrarische bedrijvigheid of overlast veroorzaken voor de kwaliteit van het landelijk gebied.
11. Het CDA kiest voor bescherming en behoud van molens en het molenlandschap in onze provincie.

De bedrijvige provincie

Niet alleen leefomgeving en leefbaarheid, ook werk en inkomen bepalen in sterke mate ons dagelijks welzijn. Zuid-Holland kent een sterke, diverse economie waarin veel mensen werk vinden. Er is ruimte nodig om te ondernemen en mogelijkheden om te ontwikkelen. Maar de economische crisis is niet ongemerkt voorbij gegaan. Om de economie in Zuid-Holland robuuster te maken, wil het CDA werken aan versterking van de regionale economie. Onze economie moet aansluiting vinden bij, en behoren tot, de koplopers in Europa. Wij vinden daarbij de sociale en ecologische waarden van groot belang. Alleen wanneer deze met elkaar in evenwicht zijn, kan er sprake zijn van welzijn.

De Zuid-Hollandse economie wordt gedragen door een aantal sterke pijlers, zoals de mainport met het haven-industrieel complex, de greenport en de goede kennisinstellingen. Daarnaast kent onze provincie topsectoren als ICT, telecom, energie, ESA-ESTEC (in Noordwijk) en bieden wij huisvesting aan het Internationale gerechts-en strafhof in Den Haag. De provincie draagt verantwoordelijkheid voor het regionaal economisch beleid. Zij moet daarin zodanige randvoorwaarden scheppen dat mensen, instellingen en bedrijven resultaten kunnen boeken. Het CDA wil dat de provincie ruimte geeft voor ontwikkeling en werkt aan versterking van de bestaande bedrijvigheid, zorgt voor verbinding en op zoek gaat naar nieuwe bedrijvigheid.

1. Om Zuid-Holland beter uit de economische crisis te laten komen moet de economische structuur worden versterkt. Het CDA vindt daarvoor samenwerking belangrijk. Overheid, onderwijs en bedrijfsleven moeten elkaar vinden, bijvoorbeeld in de economische programmaraad Zuidvleugel. Wat het CDA betreft stimuleert de provincie en speelt het bedrijfsleven de leidende rol.
2. Het werken aan de versterking van de economie vraagt een arbeidsmarktbeleid waarin vraag en aanbod goed op elkaar aansluiten. Bijzondere aandacht is nodig voor de profielen van de regio's zoals de maritieme delta, maar ook voor de provinciegrens overschrijdende inzet voor de groene bio- technologie (bio-based economy).
3. De aansluiting tussen onderwijs en arbeidsmarkt moet verder worden versterkt. De provincie speelt hierin een coördinerende en stimulerende rol, voornamelijk waar het gaat om het middelbaar onderwijs en hoger onderwijs. Bijzondere aandacht vraagt het ontbreken van voldoende hoger onderwijs in het zuiden van de provincie, waar zich de regio met de tweede maakindustrie van Nederland bevindt. Om tekort aan goed opgeleid personeel in de technische en maritieme sector terug te dringen moet ook daar de relatie tussen bedrijfsleven, onderwijs en overheid worden versterkt.
4. De kracht die onze provincie heeft en de kansen die zij biedt, zijn nog onderbelicht. Het CDA wil daarom dat de provincie het initiatief neemt om Zuid-Holland beter op de kaart te zetten bij bedrijven en kennisinstellingen, maar ook bij bezoekers en toeristen.
5. Het CDA wil dat de provincie inzet op nieuwe economische sectoren en de kruisverbanden daartussen stimuleert. De provincie moet daarvoor economische agenda's opstellen met steden en regio's. Wat het CDA betreft moeten provinciale middelen worden ingezet om innovatie en energietransitie te stimuleren. De ontwikkeling van campussen, waar een diversiteit van bedrijven elkaar vindt, moet worden doorgezet.

6. De detailhandel in de kernen draagt in belangrijke mate bij aan gezonde kernen, dorpen en wijken. Het CDA vindt dat daarin moet worden geïnvesteerd. Dat betekent geen verdere uitbreiding van perifere detailhandel aan de randen van de gemeenten.
7. Het CDA geeft voorrang aan herstructurering van bedrijventerreinen boven de aanleg van nieuwe. De provincie realiseert samen met gemeenten een permanente ondersteuningsstructuur voor herstructurering, waar kennisuitwisseling plaatsvindt, planvorming wordt ondersteund en ruimte voor creatieve oplossingen wordt gezocht. Nieuwe bedrijventerreinen worden pas ingericht als de behoefte daaraan expliciet is aangetoond.
8. De behoefte aan kantoorruimte in de provincie neemt drastisch af. Het CDA wil daarom voor kantoren met een meer dan lokale betekenis concentratie op een zeer beperkt aantal kansrijke centrumlocaties. Daar kan ook nog in bescheiden mate nieuwbouw plaatsvinden. Buiten die locaties wordt voor leegstaande kantoren ingezet op functiewijziging, bijvoorbeeld naar woningen, recreatieve functies of kleinschalige bedrijvigheid.
9. Na de realisering van de Tweede Maasvlakte ligt ook in de Haven van Rotterdam de nadruk op herstructurering van het bestaande havengebied. De provincie speelt daarop in met haar milieubeleid. De provincie draagt met haar economische agenda actief bij aan de realisatie van de mainport agenda door ruimtelijke reserveringen en investeringen in infrastructuur. Natte bedrijventerreinen blijven behouden voor bedrijven die daar thuishoren.
10. De economie van Zuid-Holland heeft een grote behoefte aan arbeidsmigranten en kenniswerkers. Het CDA wil dat de provincie bij het Rijk aandringt op een gemakkelijkere toegang voor deze migranten om zo de broodnodige en noodzakelijke kennis en arbeid beschikbaar te hebben voor onze economie. Daarnaast wil het CDA de banden met Nederlanders in het buitenland in stand houden en verder verbeteren. Nederlanders in het buitenland zijn vaak een belangrijk en vertrouwd eerste aanspreekpunt voor Nederlandse bedrijven die zaken doen over de grens. Bovendien kan Nederland bij een eventuele terugkeer profiteren van de ervaring en expertise die deze Nederlanders in het buitenland hebben opgedaan.
11. De Greenports van Zuid-Holland, Westland-Oostland, Boskoop, de Duin- en Bollenstreek en de aanliggende Greenport Aalsmeer zijn belangrijk als centrum van teelt, handel en logistiek. De sector bevindt zich in een fase van grote veranderingen. Het CDA wil herstructurering en modernisering van verouderde tuinbouwgebieden stimuleren met daarbij inzet voor duurzame energie, CO₂-voorziening en waterbeheer, meer samenwerking zoeken tussen markt, onderwijs en kennisinstellingen en werken aan aantrekkelijker arbeidsklimaat. De provincie moet stimuleren dat de opleidingscapaciteit voor deze sector wordt uitgebreid en ruimte scheppen voor innovatie. Ontwikkelingen mogen niet worden geremd door de in gang gezette transformatie van verouderde tuinbouwgebieden.
12. Het CDA vindt dat streng moet worden gecontroleerd op milieunormen en dat er moet worden gehandhaafd. Bedrijven krijgen een integrale beoordeling van hun

milieugebruiksruimte zodat men weet waar men aan toe is. Tegen bedrijven die de leefbaarheid dreigen aan te tasten wordt streng opgetreden.

13. Om het toerisme in de provincie te bevorderen moet meer worden geïnvesteerd in voorzieningen. Er ligt veel economische potentie in bijvoorbeeld het Hollands Plassengebieden, de Zuid-Hollandse eilanden en de Waarden. Versterken van het recreatienetwerk voor wandelen en fietsen, aanpassen van vaarwegen voor een betere doorvaart en ontwikkeling van natuur bieden kansen. Bij inrichting en beheer worden belanghebbende organisaties betrokken en wordt gezocht naar samenwerking van partijen, zoals bijvoorbeeld bij de sloepenroute Rijn-IJssel.
14. Er liggen kansen in de verbinding van het aanbod, zoals bijvoorbeeld tussen Kinderdijk en Leerdams glas, de Linge en de Hollandse waterlinie en Gorinchem/Loevestein, het Plassengebied en het Groene Hart, de Rotterdamse haven en de Zuid-Hollandse eilanden.
15. Om het fietstoerisme te stimuleren, worden P+F plaatsen ontwikkeld. Fietsers kunnen hun auto gemakkelijk parkeren en kunnen vanuit de P+F de provincie per fiets te ontdekken. Door P+F ook op slimme plaatsen tussen platteland en steden te ontwikkelen, kunnen forensen het laatste (drukke) stuk naar hun werk per fiets afleggen.

16. Wat het CDA betreft is de komst van een zeejachthaven in Zuid-Holland een belangrijke impuls voor het toerisme. Het CDA vindt dat de provincie een actieve rol in de planvorming moet spelen, maar wel in overeenstemming met de lokale overheden.
17. Het CDA wil een structurele inzet van middelen richten op innovatie en ondersteuning van het midden- en kleinbedrijf (MKB). Bijvoorbeeld door het inzetten- en uitbreiden van de instrumenten van Innovation Quarter (ondersteuning jonge technologie bedrijven en MKB'ers met groeiplannen).
18. In onze provincie is er ruimte om streekproducten te produceren en te verhandelen. Stad en platteland zijn nergens zo dicht bij elkaar als in Zuid-Holland. Het CDA steunt initiatieven op het gebied van de verbetering van de logistiek en de ontwikkeling van deze producten en wil nieuwe kleinschalige coöperaties ondersteunen.
19. Het CDA steunt de verduurzaming van de visserijsector in Zuid-Holland in de havens van Stellendam, Scheveningen en Katwijk.
20. Het gebied Alblasserwaard en Vijfheerenlanden is een toplocatie voor het houden van melkvee. Provincie geeft ruimte aan deze sector nu een zekere groei als gevolg van het wegvallen van de melkquota dichterbij komt.
21. De provincie faciliteert, stimuleert en brengt partijen bij elkaar om jongeren aan het werk te helpen.

De groene provincie

De provincie Zuid-Holland is een provincie waar behalve veel mensen ook veel bedrijven zijn gevestigd. Zuid-Holland kent daarbij door haar ligging veel landbouw en recreatie en een grote natuurlijke rijkdom in de vorm van landschappen zoals het Groene Hart, de Zuid-Hollandse Eilanden, Midden-Delfland, de Biesbosch en de kuststrook.

De land- en tuinbouw in Zuid-Holland helpt Nederland aan haar tweede plek als het gaat om welk land de grootste landbouwexporteur is. Jaarlijks wordt ongeveer 100 miljard euro omgezet. Dit komt door een grote productiecapaciteit die met een unieke organisatie van logistiek en afzet de voorwaarden schept voor importeren, verwerken, doorvoeren en exporten. Dat vindt voor een groot deel plaats in onze provincie. Het CDA wil daarom bedrijven ruimte geven maar met behoud van de specifieke kwaliteit van het platteland zoals rust, ruimte en natuur.

De provincie heeft ook een beschermende rol voor de natuur in Zuid-Holland. Naast de ecologische waarde geeft natuur karakter aan onze provincie: de veenweidegebieden, het rivierenlandschap, de Biesbosch en de duinen langs de kust dragen bij aan de leefbaarheid. Omdat er minder middelen beschikbaar zijn voor natuuruitbreiding wil het CDA des te meer inzetten op een goed beheer van het huidige areaal.

1. Restrictief ruimtelijk beleid voor het platteland heeft de afgelopen periode plaatsgemaakt voor beleid waarin initiatieven ruimte krijgen. Deze weg wordt verder ingeslagen met bijvoorbeeld de meerwaardebenadering zoals die in Brabant wordt toegepast. De provincie vertrouwt erop dat gemeenten in lokaal maatwerk een goede afweging maken.
2. Kwaliteit van het platteland is belangrijk voor agrariërs, inwoners, recreanten en de natuur. Op het platteland is door nieuwe coalities een multifunctioneel landschap ontstaan waarin wonen, werken en recreëren op het platteland samengaan en waarmee de regionale economie wordt versterkt. Hierbij wordt de balans tussen voedselvoorziening, natuur en recreatie hersteld. Het CDA wil een provincie die ruimte biedt om deze ontwikkeling door te zetten en samen met gemeenten zorgt voor sterke gebiedsprocessen.
3. Ons platteland is ook bedoeld als primaire bron van voedsel. De tuinbouw en de melkveehouderij zijn van groot belang voor Zuid-Holland. Agrariërs laten met klimaatneutrale kassen en kringlooplandbouw zien dat men aansluit bij de wensen van consumenten. Wil Nederland zijn plek als landbouwexporteur behouden dan vraagt dat volgens het CDA om een visie op duurzame voedselproductie. Er liggen kansen op het gebied van de biobased economy en de groene biotechnologie. Het CDA staat voor een provincie die deze visie uitdraagt en er aan bijdraagt.
4. Naast voedselproductie is sierteelt een belangrijke economische drager van de greenports Westland/Oostland, Duin- en Bollenstreek, Boskoop en Aalsmeer. Daar is innovatie en schaalvergroting van bedrijven noodzakelijk om de topositie in de wereld te waarborgen. De provincie faciliteert de daarvoor noodzakelijke ruimtelijke herstructurering van de greenports en de versterking van de keteninnovatie (niet alleen teelt, maar ook handel, ondersteunende functies en kennisinfrastructuur).
5. Ter versterking van de glastuinbouwconcentratie-gebieden wordt actief ingezet op sanering en verplaatsing van verspreide glastuinbouw naar glasconcentratiegebieden.

Vanuit de provincie moet aan gemeenten en regio's een ondersteuningsstructuur worden geboden om sanerings- en herstructureringsopgaven in het buitengebied te realiseren.

6. Zowel voor glas als andere objecten in het buitengebied wordt ingezet op toepassing van de omgekeerde ruimte-voor-ruimte binnen de visie ruimte en mobiliteit, die de oude ruimte-voor-ruimte-regeling vervangt. De leegstand van kassen moet zowel in als buiten concentratiegebieden worden aangepakt. Alternatief gebruik moet niet worden toegestaan, maar er moet een sloopregeling worden toegepast. De provincie ondersteunt gemeenten/regio's in het beleid om te handhaven op functie en om een instrumentarium voor sanering te ontwikkelen.
7. Om de veenweideproblematiek op te lossen hebben we het Veenweide innovatie centrum (VIC) in Zegveld hard nodig. Samen met de praktijk worden daar oplossingen ontwikkeld die leiden tot een mindere bodemdaling en verbeterde mineralenkringlopen op veenweidebedrijven. Ook kansrijke initiatieven van boeren die hier in de praktijk al mee bezig zijn worden positief benaderd door de provincie.
8. Regelgeving gaat ruimte maken voor verbreding van de agrarische sector in milieu-innovatie, biobased-economy, zorgboerderijen en verblijfsrecreatie. Voor onvoorziene ontwikkelingen worden snellere experimenteerregels ingevoerd zodat innovatie niet hoeft te wachten op regelgeving.
9. Het CDA wil van het Groene Hart en de Zuid-Hollandse Eilanden vitale regio's maken. Dat is hard nodig. Economisch lopen de regio's achter op het omliggende gebied en bestuurlijk worden er kansen gemist. De regio's profileren zich met water, recreatie en toerisme. Dat gebeurt nog niet krachtig genoeg terwijl andere sterke punten nog onvoldoende bekend zijn. Nieuwe maatregelen zijn nodig, maar ook een andere houding. Het CDA wil dat per gebiedsdeel een ambitieus programma wordt opgesteld, waarbij er zichtbare verbindingen lopen tussen de gebiedsdelen.
10. Bij beheerprogramma's van Natura 2000 die aankomende jaren opgestart worden horen natuurherstelmaatregelen en onderhoud. Het CDA streeft naar beheerplannen die zowel op korte als langere termijn financieel haalbaar zijn. Als voor het compleet maken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS) gronden geruimd moeten worden moet dat mogelijk gemaakt worden. De oorspronkelijke zware eis van de provincie om dit te doen met specifieke natuurboeren kan niet meer overal. Realisatie waarbij boeren die dit als nevenactiviteit naast een modern agrarisch bedrijf oppakken, kan prima en maakt de haalbaarheid stukken groter.
11. Het CDA wil dat gronden die niet nodig zijn voor de herijkte EHS weer worden verkocht of verpacht voor agrarisch gebruik.
12. In en rond Natura 2000 gebieden wil het CDA voor iedereen een gelijk speelveld. Dat betekent dat er geen verschil in concurrentiekracht optreedt tussen agrarische bedrijven naast of verder af van deze gebieden. Anders moet er compensatie zijn. Dit bepaalt de toekomstige ontwikkelruimte voor alle bedrijvigheid.

13. Het beheer van natuurgebieden moet niet alleen aan terrein beherende instanties zoals Staatsbosbeheer, Natuurmonumenten en het Zuid-Hollands Landschap worden overgelaten. Het CDA wil agrarische natuurverenigingen de kans bieden om binnen regio's, bijvoorbeeld Alblasserwaard-Vijfheerenlanden, Hoeksche Waard, Krimpenerwaard, Midden Delfland, en Gouwe en Wiericke, natuurgebieden te beheren op basis van vooraf bepaalde natuurdoeltypen. Binnen de regio's moet ook samengewerkt worden met andere natuurverenigingen zoals natuur- en vogelwachten. Ook hier is ruimte voor minder overheid en meer samenleving.
14. Het CDA wil dat de drie provincies waarover het Groene Hart zich uitstrekt, hetzelfde beleid voeren voor dit Groene Hart. Dat beperkt zich niet tot regels en op papier maar geldt ook voor de praktijk. Het CDA wil dat deze provincies samen met betrokken gemeenten het voortouw nemen om gebiedsprogramma's te maken die het Groene Hart versterken. Daarbij hebben de provincies een faciliterende rol en laten zij de uitvoering over aan gebiedspartijen.
15. Het CDA wil dat de twee provincies die verantwoordelijkheid dragen voor het Nationaal Park De Biesbosch zich gezamenlijk inzetten voor de ambitie De Biesbosch een Nationale Parel te laten worden en de verdienmodellen daarvoor mede mogelijk te maken.
16. Het CDA wil dat het Midden-Delfland gebied als groene long tussen Rotterdam en Den Haag gehandhaafd blijft. Dat is hard nodig. Deze regio loopt kans om weggedrukt te worden in de kracht van het stedelijk geweld. Het CDA wil dat de provincie toeziet op het behouden van het groene Midden-Delfland.
17. Het CDA wil binnen de doelstellingen van de planologische kernbeslissing een ontwikkeling van het Buytenland van Rhoon waarin agrarische, natuur- en recreatiebelangen een evenwichtige plaats krijgen. Het wil zo voor het draagvlak recht doen aan de samenwerking en betrokkenheid van allen. Daarbij wordt zoveel mogelijk ruimte gegeven aan initiatieven van de bewoners.

De stedelijke provincie

Zuid-Holland is naast een groene ook een stedelijke provincie waarvan de meeste inwoners in de stad wonen en werken. Inwoners van de omliggende regio's gaan dagelijks naar de steden waar onderwijs, werk en gezondheidszorg veelal zijn geconcentreerd. Productie van voedsel en energie en de steeds belangrijker wordende natuur laten zich meer in de landelijke omgeving vinden. Stedelingen genieten van de geneugten van het platteland en omgekeerd inwoners van het platteland van de stad. Voor het welzijn van mensen vindt het CDA verbondenheid tussen platteland en stad belangrijk. Voor de stad is een belangrijke rol in de samenleving weggelegd.

De stedelijke regio's blijken goed in staat om samen met de hen omliggende landschappelijke gebieden grote maatschappelijke opgaven op te pakken. Wat het CDA betreft heeft de provincie vooral een rol bij opgaven die stad en regio overstijgen.

1. Het CDA vindt dat onderwijs, werk en gezondheidszorg in de steden goed bereikbaar moeten zijn voor alle inwoners. Sociale samenhang tussen steden en omgeving wordt hierdoor versterkt. Wanneer deze verbinding hapert, zet de provincie zich ervoor in om dat te verbeteren.
2. De provincie steunt samenwerkingsinitiatieven in stedelijke regio's en werkt hiermee samen wanneer maatschappelijke opgaven hierom vragen. Het CDA streeft naar één vervoersautoriteit bij voorkeur op het niveau van de Randstad.

3. Leefbaarheid van steden wordt mede bepaald door de ruimtelijke ontwikkeling om steden heen. Stedelingen maken veel gebruik van faciliteiten op het platteland en in de dorpen. Het CDA wil voldoende groene ruimte in en om de stedelijke gebieden.
4. Een goede spreiding van sociale, goedkope en duurdere woningen is noodzakelijk. Het CDA wil voorkomen dat door concentratie van goedkope woningbouw in steden de sociaaleconomische problematiek daar verergert. Wanneer er geen evenwichtige ontwikkeling van de woningmarkt over de provincie is, zal de provincie zo nodig stimulerende maatregelen treffen.
5. Het klimaat verandert en we zullen vaker te maken krijgen met hevige regenbuien, afgewisseld met langere periodes van droogte. Het CDA wil dat de provincie samen met de steden zorgt voor het klimaatbestendig maken van onze leefomgeving in navolging van het eindrapport 'climate proof cities'.
6. De provincie spant zich in voor het behoud van cultureel erfgoed in de steden.

De waterrijke provincie

De provincie Zuid Holland is een zeer waterrijke provincie in Nederland. We kennen allemaal de zee, de rivieren, de kanalen, de meren, sloten en grachten. Water heeft van oudsher een sturende rol in de ruimtelijke inrichting. Ondertussen hebben we te maken met klimaatveranderingen. Uit metingen blijkt dat de zeespiegel stijgt en de bodem daalt. Ook komen heftige regenbuien afgewisseld met langere periodes van droogte vaker voor en stijgt de temperatuur. Daarom heeft het Deltaprogramma in 2014 voorstellen uitgebracht voor Deltabeslissingen. Dit zijn hoofdkeuzen voor de aanpak van waterveiligheid en zoetwater voorziening in Nederland.

Het CDA wil het gebruik van ruimte en het water nog beter met elkaar verbinden. Dan gaat het niet alleen over de bescherming tegen het water, maar ook over het werken met water. Als water wordt verbonden met natuur, energie, vervoer, recreatie, bedrijvigheid of land- en tuinbouw dan biedt dat tal van nieuwe kansen.

De Deltabeslissing waterveiligheid gaat uit van nieuwe normering gebaseerd op een risicobenadering. Dit vraagt een cultuuromslag in het denken en doen van beheerders van waterkeringen en bij ruimtelijke planners in gemeenten, provincie, waterschappen en de veiligheidsregio's. Het CDA vindt dat maatregelen in het ruimtelijke domein of bij rampenbeheersing kunnen helpen bij het beperken van de gevolgen van overstromingen. Hierbij volgen we de bijzondere oplossingen op het eiland Dordrecht waar het gaat om een op zichzelf staand veilig eiland met eigen inzet van de bewoners.

1. Het CDA is van mening dat de provincie met haar ruimtelijk instrumentarium als toezichthouder van gemeenten en waterschappen actief moet faciliteren bij het organiseren van voldoende waterberging, zoetwater aanvoer en waterafvoer.
2. De provincie werkt samen met de waterschappen om te zorgen dat adequaat het hoofd wordt geboden aan de bedreigingen die door klimaatontwikkelingen op ons af komen.
3. Het CDA wil dat waterprojecten worden geknoopt aan andere mogelijkheden op het gebied van bedrijvigheid, vervoer, recreatie en natuur om zo extra waarde te creëren voor onze inwoners. De Zandmotor en de Getijdencentrale zijn daar mooie voorbeelden van.
4. Het CDA steunt de talrijke initiatieven uit de samenleving met betrekking tot water, zoals in het Reeuwijkse plassegebied, het sloepennetwerk of de staande mast route.
5. Voldoende zoet water is van groot belang voor de drinkwatervoorziening maar zeker ook voor de land- en tuinbouw op de Zuid Hollandse eilanden, rondom Boskoop, in het West- en Oostland en de Duin- en Bollenstreek. Ook voor de industrie op - en rond de Rotterdamse haven en de Drechtsteden is water van een goede kwaliteit van groot belang. Het CDA onderschrijft de strategieën die het Deltaprogramma heeft ontwikkeld.
6. Om ook naar de toekomst toe voldoende zoet water te garanderen worden maatregelen om verzilting tegen te gaan door het CDA positief gewaardeerd. Verzilting van het Volkerak-Zoommeer om de bloei van blauwalgen tegen te gaan kan dan ook alleen plaatsvinden als er voldoende maatregelen genomen zijn om de alternatieve zoetwateraanvoer te garanderen en verder e verzilting van de omgeving wordt voorkomen.

7. De eerste zes jaar van de uitvoering van de Europese kaderrichtlijn Water (KRW) loopt af. In het vervolg moeten maatregelen worden genomen om zowel de biologische als de ecologische waterkwaliteit te verbeteren. Daarvoor moet de vervuiling aan de voorkant worden aangepakt en maatregelen aan de achterkant worden genomen, bijvoorbeeld de aanleg van meer natuurvriendelijke oevers.
8. Onze vaarwegen bieden goede kansen voor goederen- en personenvervoer. Het CDA wil stimuleren dat wordt gekozen voor meer vervoer over het water in plaats van over de weg. Het CDA wil daarom dat de provincie werkt aan voldoende afmeermogelijkheden en overslagterminals voor de binnenvaart. Weg, rail en transport over water moeten daarbij goed aansluiten op de provinciale vaarwegen. De afstemming tussen de openingstijden van bruggen en de spijstijden op autowegen moet worden verbeterd.
9. Water biedt veel kansen voor recreatie in alle plassen en waterwegen in Zuid-Holland. Het CDA vindt dat de provincie dit moet faciliteren en moet werken aan betere doorgaande vaarroutes en bereikbaarheid van de kust over water.
10. Toezicht en handhaving op zwemwatergebieden moeten wat het CDA betreft in één hand komen te liggen. De huidige gedeelde verantwoordelijkheden tussen provincie en waterschappen moeten verdwijnen.
11. De provinciale wateragenda waarin de samenwerkingsafspraken tussen de waterschappen en de provincie staan, wordt opgenomen in de ruimtelijke visie om te zorgen dat ruimte en water beter worden verbonden.

De energierijke provincie

Energie is onmisbaar voor onze economie en samenleving. Nederland is bepaald geen koploper als het gaat om alternatieve duurzame energie. We zijn nog sterk afhankelijk van fossiele brandstoffen zoals gas uit eigen land en de import van onder andere olie en gas uit politiek instabiele regio's. Naast deze onwenselijke afhankelijkheid raken fossiele brandstoffen op waardoor energieprijzen stijgen. Het gebruik van fossiele brandstoffen is schadelijk voor het milieu en draagt bij aan de klimaatverandering. Dit vraagt om een overstap op alternatieve energiebronnen, zoals zon, water, afval en bodem, die niet opraken, waarbij geen afhankelijkheid van externe partijen bestaat en die niet schadelijk zijn voor de luchtkwaliteit.

De provincie heeft in deze energietransitie een belangrijke rol omdat deze in groeiende mate gekoppeld is aan het ruimtelijke instrumentarium van de provincie. In september 2013 is het Nationaal Energieakkoord met ondersteuning van de provincies tot stand gekomen. Het Energieakkoord vraagt van Zuid-Holland om haar inspanningen op gebied van energiebesparing, energie uit wind, warmte, zon en biomassa, verduurzaming van transport en stimulering van innovaties te intensiveren.

Dit is een complexe opgave want de gevolgen van de landschappelijke inpassing van nieuwe energiebronnen trekt een zware wissel op de directe leefomgeving van inwoners. Het CDA vindt dat de provincie hierin een sturende rol heeft maar dat niet kan zonder intensieve afstemming met en draagvlak van gemeenten en samenleving. Het zou goed zijn als de provincie in de komende periode tot een hernieuwde visie op energie komt waarbij ingezet wordt op een intensivering van de energietransitie.

1. Draagvlak onder de inwoners van Zuid-Holland is een voorwaarde om duurzame energie te kunnen realiseren. Het CDA vindt het daarom belangrijk om de betrokkenheid van de samenleving bij de plannen voor energietransitie te borgen. Participatie en initiatieven van inwoners, belangenorganisaties, bedrijven en medeoverheden dienen vorm te krijgen in het beleid van de provincie.
2. Het CDA zet zich om de negatieve effecten van de landschappelijke inpassing van locaties voor alternatieve energie te compenseren door bijvoorbeeld een maatschappelijke tegenprestatie toe te passen en te stimuleren dat omwonenden mee kunnen delen in het economische rendement van de alternatieve energie in hun omgeving. Wettelijke belemmeringen moeten door het Rijk worden weggenomen om dit mogelijk te maken.
3. In het kader van windenergie zijn er afspraken gemaakt waaraan de provincie zich heeft verbonden door het ruimtelijk mogelijk te maken. In de komende periode wordt daar bovenop niet verder actief geïnvesteerd op windturbinelocaties in de provincie. Windturbinelocaties op zee krijgen alleen steun indien deze vanaf de kust gezien buiten zichtafstand liggen.
4. Ook zonne-energie moet aandacht in het provinciale beleid krijgen. Ruimte en mogelijkheden moeten gecreëerd worden in zowel steden, dorpen als landelijk gebied. Deelname en initiatieven vanuit de samenleving moeten hierbij betrokken worden.
5. Het CDA wil met het oog op de energietransitie een uitwerking van de mogelijkheden van biomassa, zowel voor grootschalige toepassingen als vuilverbranding voor de industrie als ook kleinschalige toepassingen in bijvoorbeeld de landbouw.

6. Energieopwekking uit waterkracht is in een waterrijke provincie een kansrijke vorm van alternatieve energie. Het CDA vindt dat de provincie dit samen met de andere overheden van waterschappen, gemeenten en het Rijk verder moet ontwikkelen en uitwerken.
7. Het CDA is tegen (proef) boringen naar schaliegas op het grondgebied van de provincie Zuid-Holland. Schaliegaswinning kan net als de gaswinning in Groningen worden geschaard onder de categorie fossiele brandstoffen en levert daarmee 'grijze' energie op. Dit levert schadelijke effecten op voor de leefomgeving, de waterkwaliteit en het milieu. Ook zijn de risico's van schaliegas voor de korte en de lange termijn niet onderzocht. Het CDA zal deze stellingname actief onder de aandacht te brengen van het rijk die het voortouw heeft in de ontwikkelingen van winning van schaliegas.
8. Het Energieakkoord vraagt van Zuid-Holland om haar inspanningen op het gebied van energiebesparing, energie uit wind en zon, benutting van restwarmte, aardwarmte (geothermie), energie uit biomassa, verduurzaming van transport en de toepassing van innovatieve energie concepten (bv. toepassen van gelijkstroom) te intensiveren. In het Rotterdamse havengebied en het kassengebied rondom het Westland gaat nog warmte verloren. Door ontwikkeling van een warmerotonde waarin vraag en aanbod zijn gekoppeld wordt warmte innovatief en op verschillende manieren ingezet.
9. Het CDA wil meer aandacht voor energiebesparing in brede zin. Er moeten verdere stappen worden gezet om minder energie te gebruiken en minder energie te verspillen. Het isoleren van oudere huizen en bedrijfsgebouwen is een goede stap, die verankerd moet worden in het ruimtelijke beleid van de provincie. Bij uitbreidingen van woonwijken of bedrijfsterreinen wordt verplicht dat er duurzame energie benut wordt in plaats van traditionele fossiele brandstoffen.
10. De provincie stelt een visie op de ondergrond op om initiatieven die gebruik maken van de ondergrond goed te kunnen faciliteren.
11. Om een duurzame toekomst voor komende generaties te waarborgen, moet de provincie ook in financiële zin meer ruimte maken om duurzame ontwikkeling te stimuleren.

De bereikbare provincie

Dagelijks gaan de inwoners van Zuid-Holland op weg naar school en werk. Onze ondernemers vervoeren per vrachtwagen, schip en trein hun producten tot ver buiten onze grenzen. Met de Rotterdamse haven hebben we de maritieme poort van Europa in onze provincie. Goede bereikbaarheid is dan ook onmiskenbaar belangrijk. Het CDA wil daarom de komende jaren de bereikbaarheid in Zuid-Holland verder verbeteren.

Voorop staat veiligheid in het drukke verkeer in onze regio's. Jongeren moeten veilig op de fiets naar school kunnen en ouderen moeten zich veilig voelen in het openbaar vervoer. Betrokkenheid van belangenorganisaties zoals de Fietsersbond, ANWB, Rover en Veilig Verkeer Nederland levert een bijdrage aan deze verkeersveiligheid.

In onze drukke provincie is het belangrijk dat het verkeer kan doorstromen. Om files te voorkomen investeren we niet alleen in wegen en het onderhoud ervan, maar ook in goede overstappunten tussen auto, waterbus, fiets en openbaar vervoer. Openbaar vervoer en lange afstandsfietspaden bieden een duurzaam alternatief voor de auto. Bij investeringen in infrastructuur zorgen we dat elektrisch rijden goed mogelijk wordt. De afstemming tussen openingstijden van bruggen en de spitstijden op autowegen moet worden verbeterd.

De provincie draagt bij aan afstemming tussen verschillende partijen die zich met mobiliteit bezig houden. Inwoners mogen geen last hebben van verschillen tussen gemeenten, concessiehouders of vervoersregio's. De provincie blijft investeren in infrastructuur en zoekt hierbij naar samenwerking met het bedrijfsleven en met andere overheden. De opcenten die de provincie ontvangt worden met prioriteit ingezet voor bereikbaarheid.

1. Het CDA wil de verkeersveiligheid bevorderen door de aanleg van vrij-liggende fietspaden langs provinciale wegen op schoolroutes en van bredere fietspaden om elektrische fietsen, scootmobielen en wielrenners meer ruimte te geven. Er wordt een lijst gemaakt met verkeersveiligheidsknelpunten op provinciale wegen die in overleg met belangenorganisaties moeten worden opgelost.
2. Openbaar vervoer (OV) heeft voor het CDA een sociale functie voor mensen zonder auto en biedt een duurzaam alternatief voor mensen met een auto. Om het gebruik van het OV te versterken blijft de haltedichtheid minimaal op het huidige niveau, wordt inbreng van consumentenorganisaties bij ontwikkelingen zoals bijvoorbeeld het R-net serieus genomen en wordt het reizigersinformatiesysteem op orde gebracht. Voor gebieden die nu niet met het OV worden bereikt worden alternatieve vervoerssystemen ondersteund. In het openbaar vervoer verbetert de sociale veiligheid door goede verlichting bij haltes, camerabewaking en communicatiemogelijkheden. Bij aanbesteding van openbaar vervoersconcessies neemt de provincie een regie-clausule op waardoor de dienstverlening van verschillende vervoerders goed op elkaar kan worden afgestemd.
3. Doelgroepenvervoer voor ouderen en minder validen moet worden georganiseerd binnen de concessies. Hierbij willen we de mogelijkheid van inzet van vrijwilligers onderzoeken.
4. Overstappunten tussen auto, fiets en openbaar vervoer worden zo ingericht dat er voldoende parkeergelegenheid is voor auto's en fietsen (P&F). Met name aan de randen van middelgrote steden biedt dit kansen die verder uitgewerkt moeten worden. Ook is er aandacht voor het verblijfsklimaat en de sociale veiligheid op deze overstappunten.

5. Rotterdam-The Hague Airport krijgt een snelle OV-verbinding met Den Haag, Rotterdam en de Hogesnelheidslijn. Binnen de geluidsruimte wordt gestreefd naar verhoging van het aantal vluchten.
6. Het CDA wil dat de mainports Rotterdam en Schiphol en de verschillende Greenports goed bereikbaar gehouden worden.
7. In de ruimtelijke ordening en ontwikkelingsprojecten wordt rekening gehouden met de bereikbaarheid. Er komen geen nieuwe kantoren op plekken zonder openbaar vervoer. Ontwikkelingslocaties moeten eerst bereikbaar worden gemaakt voordat er gebouwd wordt, volgens het adagium 'Eerst bewegen, dan bouwen'.
8. De intercitystatus van middelgrote steden dient behouden te blijven en op niveau te blijven.
9. De komende jaren worden de volgende verschillende projecten binnen tijd, het daarvoor vrijgemaakte budget en in goed overleg met de omgeving gerealiseerd:
  - a) Het vervoersknooppunt Bleizo
  - b) De railterminal Bleiswijk.
  - c) De Blankenburgtunnel, met aandacht voor inpassing. Voor zover mogelijk geldt het adagium 'Niet horen, niet ruiken, niet zien'. De fietsverbinding moet gelijktijdig gerealiseerd worden.
  - d) Het HOV-netwerk Zuid-Holland Noord.
  - e) De westelijke rondweg langs Waddinxveen naar het noorden.
10. Projecten waar het CDA de komende jaren inzet van de provincie wil:
  - a) N207-corridor
  - b) De inpassing A13-A16
  - c) De Verbreding A15 (Ridderkerk-Gorinchem)
  - d) De 'Inprikkers' Den Haag/ Rijswijk/ Westland vanaf A4/A13 (Rotterdamse baan, Beatrixlaan en Lozerlaan)
  - e) Het geschikt maken van het spoor Leiden-Woerden voor een kwartiersdienst
  - f) De ruimtereservering A4 Zuid
  - g) Het onderzoek naar de spoorcorridor voor goederenvervoer tussen Rotterdam en Antwerpen
  - h) Een betere doorstroming en veiligheid van de N57 en N59
  - i) De verbreding van de A27 tussen Gorinchem en Vianen
  - j) Het oplossen van knelpunten in de N470.
11. Provinciale wegen mogen gebruikt worden voor testen van duurzame innovatieve systemen van bijvoorbeeld verkeersmanagement, verlichting en alternatieven als zelf verlichtende strepen op de weg of oplaadstroken voor elektrische auto's. De provincie reserveert in de projecten hiervoor de benodigde middelen.

12. Investerings in fietsnelwegen worden doorgezet om ook voor de lange afstanden meer mensen op de fiets te krijgen.
13. Beroeps- en recreatievaart krijgen voldoende ruimte door onder meer brughoogtes en sluizen bij onderhoud groot te houden of te maken.
14. De provincie maakt ruimtelijk extra waterverbindingen tussen de Nieuwkoopse plassen en de Reeuwijkse plassen en tussen Den Haag en West land mogelijk. Er komt onderzoek naar een aanvullend voetveer voor de Algeracorridor en de oeververbinding Krimpen-Ridderkerk als snelle verbinding over water tijdens de spits.
15. De spoorveiligheid rond Dordrecht en Zwijndrecht vraagt om een snelle oplossing.
16. Wij streven naar een veilig en robuust provinciaal wegennet. Het provinciale wegennet moet veiliger worden. Ten aanzien van de aanbevelingen van de ANWB voor een veiliger wegennet, worden in elk geval op korte termijn die maatregelen genomen die tegen geringe kosten een hoog rendement opleveren.

CDA Zuid-Holland

Zuid-Hollandplein 1

Postbus 90602

2509 LP Den Haag

☎ 070 441 68 34

🌐 www.cda.nl/zuid-holland